

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna števil. L. 15.-
Naročnina: Mesečna L. 65.-
Pošt. ček. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 5

Gorica - Trst, 30. januarja 1948

Izhaja vsak petek

Ne psvoke, ampak dejstva

Vsi fašikomunistični »izbrani tovariši« z vsem svojim časopisjem od »Lavorator« preko »Prim. dnevnik«, »Ljudskega tednika« do »Sočec« in drugih takih rdečih gob so se vrgli v besno gonjo proti slovenskemu demokratičnemu gibanju, proti Slov. demokratični zvezi in proti njenim voditeljem in somišljenikom. Ko so uvideli, da vse njihovo strahovanje, preganjanje »Demokracije« in njenih čitateljev, ugrabljenja in drugo nasilje ne more ustaviti demokratičnega vala, so pričeli s psovanjem, zmerjanjem in blatenjem. Izdajali, renegati, hlapi, plačanci, imperialisti, fašisti, — in cele kopice sličnih psokv polnijo predale fašikomunističnega tiska. Samo zbesnelo psovanje vse vprek. Kakor je že pred meseci in v začetku demokratičnega gibanja zakodakal UAIŠ in njegovi veliki duhovni, tako za njimi papigajo srednji in mali komunistični. Pravi žabji koncert. In zakaj vse to? Zato, ker jih je strah demokratičnega pokreta.

To naše gibanje za moralno, socialno, gospodarsko in kulturno povzdigo vseh slojev slovenskega in hrvaškega naroda hoče odpreti očim našim ljudem in pokazati, kje je dobro in kje je zlo. Nismo mogli več trpeti, da fašikomunizem nemoteno koplje grob slovenskemu narodu tudi na teh naših svobodnih tleh. In napovedali smo boj preračunljene mu uničevanju moralnih in gospodarskih vrednot našega ljudstva. Zakaj? Zato, ker nočemo, da fašikomunizem vrže ljudstvo v psomanjanje in črno mizerijo, da lahko »izbrani tovariši« voditelji nad njim vladajo in sesajo njegovo kri, živče razkošno v večjem luksusu, kakor ga je sploh kdaj poznala doba modernega kapitalizma. Ali hočete dokazov za to? Kjer ni fašikomunizem še zmagal in se polastil vlade, se hinavsko skriva za masko demokratičnih gesel in ima polna usta svobode in ljudske oblasti. Ko je pa ljudstvu vsilil svojo oblast, se razbohota kot vampir. Samo za hip pogledimo preko nove meje. Komaj so fašikomunisti zasedli čono, so prisilili nesrečno ljudstvo, da je zamenjalo lire po 6,30 za 1 dinar, v Trstu si pa dobil za 6,30 lir: 4 dinarje. Tako izgleda Titovo odrešenje. Vino sme kmet prodati po 20 dinarjev liter, užitinski davek pa znaša ravno toliko kolikor je cena vina, t. j. 20 din. To je novo blagostanje delovnega ljudstva Kraševcev, Vipavcev, Bricev in Istranov. V Trstu so mlekarne prodajale mleko po 60 in 70 lir. Nove prisilne mlekarske zadruge v jugoslovanski coni STO so ga plačevale najprej po 47 jugolir, potem po 37 in sedaj ga plačujejo po 27 jugolir, t. j. po 13,50 ital. lir. Ista zadruge pa prodaja kmetom seno po 3.000 jugolir 100 kg, t. j. po 30 lir kg. Ljudje, ki se z muko in težavo prikrajdejo vsake kva-

Enakopravnost in pravica do kruha

S 15. septembrom 1947 je stopila v veljavo mirovna pogodba med zavezniškimi in pridruženimi državami ter Italijo; s tem je bilo ozirotvorjeno tudi Svobodno tržaško ozemlje. Člen 6 priloge VI. k mirovni pogodbi določa, kakor znano, da oni prebivalci, ki so bili na dan 10. junija 1940 italijanski državljani, izgube na dan, ko stopi mirovna pogodba v veljavo, svoje italijansko državljanstvo in postanejo državljani Svobodnega tržaškega ozemlja. Tako pogodba.

Zato bi razumen človek mislil, da je od 15. septembra dalje na ozemlju STO: ja dvoje vrst prebivalcev: državljani STO: ja in nedržavljanji, t. j. oni italijanski, jugoslovanski in drugi državljani, ki še niso pridobili tržaškega državljanstva, ker zato še ni pogojev. Toda to je le na papirju; praksa kaže, da se dela povsem druga razlika, namreč ta, da imaš pač vse pravice, če si italijanski državljani, nobenih pa, če si Slovenec, ki si se vrnil po letu 1940 domov, odkoder te je pregnalo narodno zatiranje, ali če si se kasneje naselil v mesto, ki je vedno dobivalo narodni dotok iz svojega slovenskega zaledja, in imaš zato še jugoslovansko državljanstvo.

Dvojna mera

Tako je določal nekdanji italijanski zakon, da morajo imeti oni, ki bivajo v Italiji, a niso italijanski državljani, policijsko dovoljenje za bivanje, tako zvani »soggiorno«. Po 15. septembru še nadalje veljajo prej tu veljavni zakoni, seveda, v kolikor niso postali odvisni ali nesmiselni zaradi novega državnopravnega stanja ali z njim v nasprotju. Tako je pač samoobsebi umevno da ne velja več n. pr. italijanski zakon o vojaški dolžnosti, o pridobitvi državljanstva in vsi tozadavni predpisi, ker pač tu ni več Italija. Prav to velja tudi za omenjeni zakon. Toda to sedanje policijske uprave ne moti. Zahteva namreč od jugoslovanskih državljanov, da se morajo zglaševati vsakih par mesecev za dovoljenje bivanja, ne zahteva pa tega od italijanskih državljanov, čeprav so ravno tako nedržavljanji kakor prvi. Nasprotno lahko zavzemajo brez nadaljnega še vedno važna mesta v upravi. Tu pridemo naravnost do paradoksa: če omenjeni zakon še velja dobesedno,

bi se morali potegovati za dovoljenje bivanja tudi državljani STO: ja, kajti oni so po mirovni pogodbi izgubili italijansko državljanstvo. Če pa velja smiselno, moramo imeti dovoljenje enako italijanski kakor jugoslovanski državljani. Je torej skrajni čas, da napravimo Zavezniška vojaška uprava red. Po mirovni pogodbi ni razlike med italijanskimi in jugoslovanskimi državljani, temveč so vsem prebivalcem zagotovljene osnovne pravice, med katere pač tudi spada, da bivaš, kjer si.

Zakaj se ne upošteva ukazov ZVU?

Se večja krivica pa se dela Slovincem v vprašanju vsakdanjega kruha, to je zaposlitve. To vprašanje je uredila Zavezniška vojaška uprava s splošnim ukazom št. 72 z dne 4. novembra 1946. Iz njega je razvidno (čl. VIII. in X.), da italijansko oziroma sedaj tržaško državljanstvo ni pogoj za zaposlitev, temveč le redno bivaličje (rezidenca) na tem področju. Toda urad, ki o tem odloča, se na ta ukaz ne ozira. Če imaš uradno potrdilo o rednem bivaličju (rezidenca), a nimaš italijanskega državljanstva, sploh ne izdajo delavske knjižice; če zaprosiš zanjo, izveš, da lahko vložijo prošnjo samo italijanski državljani. S tem se grobo kr-

si najosnovnejša pravica človeka, pravica, da si služiš kruh z lastnim delom. Vprašati se moramo, ali velja zakon, ki ga je izdala Zavezniška vojaška uprava, ali pa veljajo druga, tajna navodila, ali pa, kakor domnevno, samovolja ljudi, ki nočejo priznati sedanjega stanja.

Mislimo, da tudi v interesu Zavezniške vojaške uprave ni, da se tako očitno zapostavljajo Slovenci v najosnovnejših pravicah in da se dela razlika med prebivalci nedržavljanji STO: ja. Ni potrebno, da se poleg umetno izzvanih sporov na tem mednarodno tako kočljivem prostoru daje s tako različnim razlikovanjem prebivalstva povod za globoko nezadovoljstvo enega dela prebivalstva in s tem napeljuje voda na mlin nasprotni propagandi.

Naša zahteva

Zato zahtevamo, da se s Slovenci in Hrvatji, ki so se preselili na tržaško ozemlje, ravno tako postopa kakor z Italijani, ki so sem pribežali; v pogledu pravice do bivanja, do delovne knjižice in do dela.

To je eno najbolj perečih vprašanj, ki se ne dá odlasati. ZVU naj ga vzame v roke in reši brez ozira na ugovore s strani nekaterih šovinistov, ki se iz preteklosti niso nič naučili.

Važno opozorilo

Celovec 20. januarja

Pod tem naslovom je priobčil »Slovenski vestnik« dne 9. januarja v Celju, ki naj bi se nanašal na Mohorjane na Koroskem. V začetku tega »poziva« poudarjajo Celjani zasluge Družbe sv. Mohorja za širjenje kulture med slovenskim narodom. Pri tem na presenetljiv način poudarjajo tudi njene zasluge pri ohranjenju katolicizma med Slovinci, kar tudi ves slovenski narod priznava brez pridržka in politične »igre«. Odbor Mohorjeve družbe poudarja tudi, da ima družba v Celju važno dolžnost pritegniti tudi slovensko Korosko v okvir »svobodne demokratične« Jugoslavije.

Posebej moram poudariti, da se je Družba sv. Mohorja v Celovcu vedno in dosledno omejevala na versko in narodnoskulturo delovanje in da je ves čas vlagala vse moči tudi v odstranjevanje nasprotij med različni pos-

slovenski narod.

»Laži, same reakcionarne laži« bodo divjali fašikomunisti. Toda zaman! Zadržite se, da stopite do prvega bloka, par kilometrov izven Trsta ali Gorice, pa čujete jok in stok iz doline solz, iz peklenkega raja.

Tudi slepi spregledujejo. Teh s solzami in krvjo naših ljudi izpričanih dejstev se ne da zbrisati s psovanjem oznih opričnikov!

roško v to »svobodno demokracijo«, potem lahko rečem le to, da ta družba ni več cerkvena organizacija, četudi ima na hiši še stari napis, temveč navadno »sozializirano« podjetje v službi brezbožnega boljševizma. Gospodje se tudi sklicujejo na to, da so cerkve bolj polne kot kdaj koli prej. Tega mnenja smo tudi mi, ker vemo, da je človek v trpljenju Bogu najbližji. V tem oziru priznamo režimu polno zaslugo. To smo opažali tudi pri nas leta 1944.

Družba sv. Mohorja v Celovcu

Celjska poslanka med drugim tudi predrzno trdi, da je v Celovcu le nekako poverjenstvo Mohorjeve družbe. K tej trditvi moram pripomniti, da se je Družba po prvi svetovni vojni res preselila v Prevalje in od tam v Celje, a je še nadalje nosila ime Družba sv. Mohorja v Celovcu in v njenih pravilih je še obstajala določba, da ima družbin odbor sedež v Celovcu. Tako sta obstojali dve družbi: ena v Celovcu — pravna, a druga v Celju — delujoča. Gorjanci so takoj ustanovili svojo družbo in pričeli z lastnim delom. Škofje so na to leta 1932 dali družbi nova pravila, ki določajo obstoj dveh družb — ene v Celju in druge — prvotne v Celovcu, ki ju veže le skupno nadzornstvo. Tudi premoženje so razdelili med obe družbi, in sicer tako, da je dobila Mohorjeva v Celju večji delež, ker je bila njena tiskarna pridobitveno podjetje.

Razmere v Avstriji žal niso dovoljevale oživitve nove tiskarne in ponovnega tiskanja knjig. Na prošnjo deželnega poslanca gospoda Starca so Celjani poslali v Celovec tiskarski stroj, ki pa je bil že 40 let v obratu in ni za dostoval za tiskarno. Celovski odbor je nato naprosil strokovnjaka, naj izdela proračun za tiskarno, ki bi zadostovala minimalnim potrebam. Kalkulacija je pokazala vsoto podruge milijon šilingov, česar si družba v Celovcu ni mogla privoščiti. Prodati bi morali namreč vse svoje nepremičnine, kar bi pomenilo družbinsmo smrt. Gospode v Celju sedaj zanima, kam smo ta stroj zapravili. Mi vemo le to, da je v času, ko so nacisti zasegli družbino premoženje, prišel v tiskarno Maier-Kaibitsch z delavci, uničil stroj in ga prodal za staro železo.

Ko je propadla nacistična sila, je pričel izhajati v Celovcu slovenski tednik. Dvanajst tisoč izvodov je bilo za družbin odbor premissljevanja vredno dejstvo. Družbin odbor je zaprosil za koncesijo, jo dobil in družba je pričela z delom. S tem narodne enotnosti gotovo nismo kršili. Doblili smo le možnost ustvarjanja in širjenja svoje narodne kulture in narodne zavesti.

Einspieler in Slomšek

Naše delo je bilo vedno usmerjeno v cilje, ki sta jih družbi začrtala Einspieler in Slomšek. Če so v Celju namesto Boga in naroda postavili »svobodo in demokracijo«, to ni naša krivda. Da je naše delo pravo, nam dokazuje dejstvo, da smo dan pred Božičem poslali med narod 7 tisoč izvodov Mohorjevega koletarja, ki bo prišel v roke vsaj 30 tisočim osebam.

»Vestnik« prinaša še očitke, da delamo pod krinko »slovenstva« in izdajamo slovenske knjige v protijugoslovanskem duhu. Ko so bili celjski delegati pri meni, sem jih vprašal, če smejo v Celju nastopiti vsaj eno stran brez vladnega dovoljenja ali odkloniti tisk sestavka, ki ga je naročila vlada. V imenu vseh je odgovoril dr. Trstenjak, da ima vsaka država svojo cenzuro. Da pri nas predhodne cenzure ni, bi se gospod

Od srede do srede

22. januarja: Bivši ameriški državni podtajnik Dean Acheson je izjavil, da predstavlja Marshallov načrt zadnje in najboljše upanje za obnovitev v vojni uničenih področjih v tujini in istočasno najboljšo jamstvo za varnost Združenih držav. — Član senatnega odbora za nakazila Styles Bridges je v pismu zunanjemu ministru Marshallu izjavil, da ogroža Sovjetska zveza Kitajsko, kateri hoče s pomočjo kitajskih komunistov vsiliti svoje gospodarstvo. — Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo dokumente o nacistično-sovjetskih odnosih od leta 1939-1941, iz katerih je razvidna vsa nečedna politika takratnih in sedanjih sovjetskih oblastnikov s Hitlerjem. — Varnostni svet ZN je sklenil, da bo vpisal vprašanje odnosov med Indijo in Pakistanom na dnevni red prihodnjega zasedanja. — Ameriški vojaški guverner v Nemčiji general Clay je ob svojem prihodu v Washington izjavil, da so sovjeti izrabljajo težavni nemški prehranjevalni položaj za to, da dajejo komunistom navodila za ustvarjanje neredov. — Bevin je ob priliki zunanje politične debate v spodnji zbornici izjavil, da so boljševiki namenjeni poslužiti se vseh sredstev, da bi spravili komuniste na krmilo držav v vzhodni pa tudi v zahodni Evropi. — Združeni narodi so sprejeli resno opozorilo, da se sovjeti in balkanski severni sosede Grčije pripravljajo na usodne korake — usodne napake! Zato jih svečano opozarjam — je dejal Bevin — »Pazite!« — Bevinove izjave je odobrili tudi bivši zunanji minister Eden.

23. januarja: Winston Churchill je v spodnji zbornici izjavil, da se mednarodni položaj z naglico slabša; niti sporazum s Sovjetsko zvezo nam ne more dati jamstva, da ne bo vojne, toda lahko nam da možnost, da jo preprečimo; če bo kasneje vojna kljub vsemu prišla, bomo imeli boljše izgleda, da bomo iz nje izšli živi. — Ob zaključku zunanje politične debate je ministrski predsednik Attlee resno posvaril Sovjetsko zvezo, naj se ne igra z ognjem in odločno napadel komunistem. — Tristranska konferenca o bodočnosti zahodne Nemčije bo od 17. do 19. februarja, in sicer najbrže v Londonu. — Združene države so uradno odobrile Bevinov predlog za ustanovitev zahodno-evropske zveze. — Britanska lordska zbornica je izrazila ogroženje nad sovjetsko odklonitvijo potnih listov ruskim ženam britanskih vojakov.

24. januarja: General Clay je na tiskovni konferenci v Washingtonu izjavil, da imava Nemčiji 100 tisoč ameriških vojakov, ki so v primeru potrebe pripravljani na vse. — Ameriški zvezni častniki so nastopili svojo posvetovalno službo pri grških vojaških silah. — V Parizu so bili razgovori med finančnimi ministroma Francije in Velike Britanije, ki pa niso privedli do uspeha; francoska vlada se je odločila za razvrednotenje franka. — Sovjeti so poslali nov predlog glede nemške imovine v Avstriji, ki predstavlja najtežavnejši problem pri sestavi avstrijske mirovne pogodbe. — Ameriški veleposlanik v Italiji Dunn je imel govor o ameriški pomoči Italiji in ostro napadel komuniste, ki vodijo propagandistično kampanjo proti načrtu za ameriško pomoč Italiji. — Vprašanje tržaškega guvernerja so v Varnostnem svetu spet preložili, da ga bo preučil »stalni odbor 5«, ki se bo sestel čez nekaj dni.

25. januarja: Britanski in francoski strokovnjaki, ki so imeli v Rimu razgovore z italijansko vlado glede evropskega obnovitvenega načrta, bodo v kratkem odpotovali v Švico in od tam na Nizozemsko in v Belgijo. — Luksemburški zunanji minister je sklical posebno zasedanje parlamentarne komisije za zunanje zadeve, na katerem bodo razpravljali o anglo-francoskem predlogu glede zaveznitva v Belgijo, Nizozemsko in Luksemburgom. — V London je prispela transjordanjska komisija, ki bo razpravljala z britansko vlado o reviziji pogodbe med obema državama. — Belgijski ministrski predsednik Spaak je opozoril, da je prišel trenutek, ko se je treba odločiti, kateri bodo naši zavezniki in prijatelji.

Od srede
do srede

(Nadaljevanje s prve strani)

26. januarja: Danes je bil v Buenos Airesu podpisan sporazum med Italijo in Argentino glede doseljevanja. Radi nesigurnosti prevoznih sredstev ni bilo določeno število priseljencev, vendar se računa, da se bo lahko vsak mesec 10 tisoč Italijanov izselilo v Argentino. — V Rimu je bila otvorjena mednarodna konferenca dela. Za predsednika je bil izvoljen poslanec Saragat. — V francoski poslanski zbornici je ministrski predsednik Schuman utemeljeval vladni sklep o razvrednotenju francoskega franka. Poudaril je, da je bilo to potrebno, da se prepreči brezposelnost in dvigne proizvodnja. — Prihajajo poročila o uporu v Ukrajini. — V Kljevu so proslavili 30letnico ustanovitve ukrajinske sovjetske republike. Navzoč je bil tudi Molotov, ki je imel slavnostni govor.

27. januarja: V Egiptu je prispejala sovjetska trgovinska delegacija, ki je pričela razgovore z vlado v Kairu. — V Moskvi je bil podpisan sovjetsko-poljski trgovinski dogovor. — Italijanski državljani v Albaniji se vračajo domov; prva skupina bo odpoštovala 31. januarja. — Sv. oče je sprejel v posebni avdienci odbor "Vlaka prijateljstva", ki je pripeljal v Italijo ameriške darove. Pri sprejemu ni bil navzoč glavni organizator vse podpirne akcije novinar Pearson, ampak njegov namestnik v Italiji, Giulio. Sv. oče je poudaril, da je v času mednarodnega nezaupanja zelo tolažljivo, da se narod medsebojno bližajo in podpirajo. — Predlog francoske vlade glede razvrednotenja franka je močno razveljavil francosko javno mnenje.

28. januarja: Varnostni svet v Lake Success je imel sejo, na kateri sta Italija in Jugoslavija sporocili, da se nista mogli sporazumeti glede tržaškega guvernerja. Svet je vprašanje ponovno oddal v rešitev "petim velikim". — V Londonu je bil v večer zvečer podpisan gospodarski dogovor med Italijo in Anglijo. — V ustavodajni skupščini v Rimu se je razpravljalo o posebnem statusu za Sardinijo. — Radi vojaških dogovorov, ki jih je sklenila vlada v Iraku z Veliko Britanijo, je prišlo v Bagdadu do nemirov, pri katerih je bilo 14 oseb ubitih, nad 40 pa ranjenih. Ministrski predsednik Šejk Fabr je odstopil. — Radi valutnih ukrepov vlade je imela francoska poslanska zbornica ponočno sejo, ki je bila odločilna za njeno bodočo usodo.

Število rojstev v Veliki Britaniji v zadnjem letu je znašalo 20,5 na vsakih tisoč prebivalcev. Ta številka, ki so jo zdaj objavili, je najvišja od leta 1921 ter je za 1,4 na tisoč višja od številke za leto 1946. Število živih rojstev v Angliji in v Walesu v zadnjih dvanajstih mesecih je skoraj doseglo številko 887.000. Število rojstev je od konca vojne stalno narasčalo.

Važno opozorilo

(Nadaljevanje s prve strani)

univerzitetni profesor lahko pričel pri »Vestniku«, ki lahko neovirano razširja še take laži, da ne rečem — podlosti.

Odgovor „Vestniku“

Očitajo mi tudi, da sem se ujel na prazne obljube avstrijske po-nemčevalno usmerjene politike. K temu bi pripomnil le to, da je Družba sv. Mohorja v Celovcu že po enomesečni obnovitvi izdala »Koledar«, gospodje pri »Vestniku« pa v svojem dolgem delu niso mogli izdati ene koristne slovenske knjige, čeprav jim papirja ne primanjkuje. Končno pa je smešno, da se »Vestnik«, ki je vedno poln ostudnih napadov na katoliško duhovščino, zavzema za versko kulturno delo. Gospodje pri »Vestniku« so prehitro pozabili, da so jim ravno ti gospodje, ki jih oni tako strastno blatijo, pomagali pri študiju.

Toliko k »opozorilo« Mohorjeve družbe v Celju. Zdaj pa še par besed k »Vestnikovi« mo-drosti.

Stavek: »Z opozorilom odbora celjske vsenarodne Mohorjeve družbe se v polnem obsegu strinjamo vsi koroški Slovenci.« To zveni prav tako, kot bi rekli, da se vsi, ki so imeli v novoltni

ZRCALO SPORA med VZHODOM in ZAHODOM

Ameriški novinar James M. Minifie je pod naslovom »Svobodno tržaško ozemlje, zrcalo spora med Vzhodom in Zahodom« priobčil članek, iz katerega posnemamo:

Spor med Vzhodom in Zahodom, ki postaja očiten v vsej Evropi in v Aziji, se zrcali v manjši meri na Svobodnem tržaškem ozemlju.

V tem mestu obstojajo zavezniške mandatne sile iz 5.000 ameriških in 5.000 angleških vojakov, katerih naloga je ščititi neodvisnost ozemlja; poleg njih je petstotina jugoslovanskih vojakov, ki so nameščeni v južnem delu tega majhnega svobodnega ozemlja. Oba dela se točno delita po razmejitveni črti. Prebivalci so cilj stalnega in dobro vzdrževanega propagandnega ognja.

Po nedavnem odhodu zadnjih čet Združenih držav iz Italije so postale ameriške čete v Trstu majhen otok sredi razburkanega morja.

Prebivalstvo con dosega okoli 350.000 oseb, od katerih je večina Italijanov, manjšina pa Slovencev in Hrvatov. Kljub dejstvu, da nastopa krajevna komunistična stranka v sporazumu z jugoslovansko politiko, kontrolirajo komunisti le majhen del prebivalstva.

Komunisti se poslužujejo vsakršnega sredstva, od propagande do agitacije in do uporabe nasilja za ojačanje svojih položajev, z očitivnim namenom, zagotoviti si večino pri volitvah v ozemeljski svet, ki bi se imel vršiti po imenovanju bodočega guvernerja.

Vzdržuje se stalna napetost po malih in neprestanih napadih proti zasedbenim anglo-ameriškim četam. Od septembra 1945. so zaznamovali nad 70 incidentov proti vojakom 88. ameriške divizije oziroma sil, ki so stopile na njih mesto. Nekateri teh incidentov so

bili take narave, da so povzročili diplomatske proteste.

Komunisti uporabljajo na veliko denar. V dnevih jugoslovanske zasedbe mesta se je komunistična stranka polastila znatnih bančnih fondov, ki jih od takrat zelo radodarno trosi.

Komunisti razvijajo razzen tega nad vse aktivno propagandistično kampanijo potom tiska.

Beograd, Ljubljana, Moskva pomagajo z radijsko propagando. Ta je bila v prvem času odločno protibritanska, dočim so zdaj Združene države cilj ostre kampanije, ki jo vodijo z žalitvami in lažmi.

Grška vlada, tako pravi radio Beograd Srbo-Hrvatom, razširja razne laži o partizanski nevarnosti edino zato, da dobiva Grčija pomoč od zunaj. Begunska taborišča v ameriškem in britanskem področju Avstrije — dopoveduje radio Ljubljana Slovincem — so središča gibanja vojnih zločincev in vohunov, ki ustvarjajo nered na jugoslovansko-avstrijski meji. (Stara umetnost propagande je obtožiti nasprotnika hudodelstev, ki jih zakrivi tožitelj sam.)

Na ta način traja lahna borba naprej, dočim postaja položaj vsak dan težji, kar pa je komunistični politiki le po volji.

POLITIČNI OBZORNIK:

Zahodno - evropska zveza

Angleški zunanji minister Bevin je imel 22. t. m. v britanski poslanski zbornici govor, ki je silno odjeknil v svetovni politični javnosti. Njegovo vsebino kratko omenjamo v tedenskem pregledu. Zlasti zanimiv je pa oni del Bevinovega govora, v katerem je govoril o ustanovitvi zahodne zveze evropskih držav. Ta poziv pomeni zgodovinski preobrat v britanski zunanji politiki.

Pred letom je bil še velik del britanske javnosti mnenja, da bo mogla Britanija z drugimi zahodnoevropskimi demokracijami hoditi nekako srednjo pot med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami ter tvoriti nekak most med tema državama. Denes ni več nikake podlage za tako politiko.

Dokler je bilo še kaj upanja na sporazum z Moskvo za mirovno pogodbo z Nemčijo in Avstrijo, ki je osnova za splošno ureditev Evrope, se je Britanija ogibala vsega, kar bi nasprotovalo tej možnosti. Neuspeh londonske konference »štirih velikih« je uničil zadnje upanje. Pokazal je, da ni možen sporazum s Sovjetsko zvezo in da bo Evropa ostala razdeljena ter v gospodarski krizi. Bevinov govor bi prinesel malo veselja, če bi pomenil le priznanje, da za sedaj ni nobene poti za sodelovanje s Sovjetsko zvezo pri evropski obnovi. Toda Bevin je tudi pokazal, kako more Evropa z ameriško pomočjo doseči boljšo bodočnost. Evropska federacija je očitivno le še daljši cilj in ta federacija

tudi ne bi bila izključujoča. Lahko se spremeni v Združene države vse Evrope, če bodo kdaj v bodočnosti tudi vzhodnoevropske države postale svobodne in se ji bodo hotele pridružiti. Med tem časom pa je treba pozkusiti z majhnimi početki. Zvezo s Francijo je treba okrepiti, pričele so se razprave o političnih, vojaških in gospodarskih pogodbah z zvezo Benelux (Belgija, Nizozemska in Luksenburg). Morda se bo dalo pritegniti Italijo. Za evropski obnovitveni program je nujno potrebna strnitev zahodnoevropskih držav. S tem je tudi tesno povezano vprašanje, kako vključiti v to zvezo zahodno Nemčijo. Iz tega stališča moramo tudi pozdraviti novico, da bo do Britanija, Amerika in Francija v kratkem razpravljale o ustanovitvi »trijeconije« namesto dosedanje »biconije« v Nemčiji. Iz Bevinovega govora izhaja, da je naklonjen misli o zavezništvu med državami Marshallovega načrta, ki sta jo sprožila vodilna Amerikanca Bernard Baruh in John Foster Dulles. Britanski zunanji minister govori o »zvezi zahodnoevropskih držav«. Prišel bo le z nekaterimi državami, nato pa bo skušal pritegniti še druge. Evropskih združenih držav ni mogoče ustvariti s potezo peresa. Ta zveza mora organsko rasti in se razvijati, kakor njeno rast narekujejo medsebojne koristi. Zaenkrat naj te države navežejo tesnejše medsebojne stike. To je poslanica, ki jo je prinesel Bevin Evropi.

Objava tajnih nemško - sovjetskih dokumentov iz leta 1939

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo zaplenjene nacistične dokumente o tem, kako sta Stalin in Hitler naredila leta 1939 zaroto za medsebojno razdelitev sveta. Dokumenti obsegajo dobo sodelovanja Stalina in Molotova s Hitlerjem, ki sega od 17. aprila 1939 do 22. junija 1941, ko so nacisti napadli Sovjetsko zvezo. Z objavo teh dokumentov iz nemškega zunanega ministrstva na 357 straneh je odstranjena zavesa nad važnim zgodovinskim po-

glavjem, ki nam odkriva, da je skušala Moskva prvič doseči politični sporazum z Berlinom; drugič, da sta Josef Stalin in Adolf Hitler

dosegla najprej gospodarski in nato politični sporazum, ki obsega prostor od Baltika do Črnega morja; tretjič, da sta se sporazumela o splošni razdelitvi plena. Iz teh dokumentov je tudi razvidno, kako je Moskva gospodarsko podpirala naciste za časa 22 mesečnega zavezništva. Imperialistične težnje Hitlerja in Stalina so segale po velikanskem ozemlju od Skandinavije do Sahalina in so končno pokopale njuno sodelovanje.

Omenjeni dokumenti nam pričajo, da so si sovjetski voditelji razmeroma zgodaj in močno prizadevali za dosego pogodbe z nacistično Nemčijo in to v veliko večji meri, kakor se je mislilo. Molotov je Stalinu izrecno poročal, da je mislil na spremembo političnih odnošajev med Sovjetsko zvezo in Nemčijo, preden so Nemci kaj storili s svoje strani. Stran 76. knjige teh dokumentov nam kaže, da Sovjetska zveza ni le zadržala Nemčiji svoje nevtarnosti, ampak ji je zagotovila tudi gospodarsko pomoč, kakor žito, petrolej, bombaž, železo, nato kovine in les. Nemci so sami priznali, da jim je Sovjetska zveza pomagala sijajno in plemenito in da jim je pošiljala več, kot pa bi bilo opravičljivo zgolj iz gospodarskega stališča. Sovjetska zveza je kot agent Nemčije kupovala tudi zanjo rude in drugo blago v tretjih državah.

Na strani 134. je objavljen dokument, ki nam kaže naslednje: ko je Hitler osebno povabil Sovjetsko zvezo, naj pristopi k pogodbi med Nemčijo, Italijo in Japonsko za izključitev Britanije in Amerike iz Evrope, Azije in Afrike, je Molotov izjavil, da se strinja s Führerjem ter rekel, da je pridružitvev Sovjetske zveze popolnoma sprejemljiva, če lahko tudi Sovjetska zveza postane članica.

Raje s Hitlerjem ko z Anglijo

Objava dokumentov je pokazala, da ni bilo pravilno običajno dosedanje mnenje, češ, da sovjeti niso vedeli, da bo prišlo do vojne in sicer prav kmalu. Sovjeti so to dobro vedeli. Ko je bila 19. avgusta leta 1939 v Moskvi britanska misija, jo je skušal Molotov izigrati, toda vmes je posegel Stalin. V Moskvo je prišel nemški zunanji minister Ribbentrop in še isti dan je bila podpisana ter objavljena pogodba o nenapadanju. Molotov in Ribbentrop sta podpisala tudi tajni protokol o razdelitvi vplivnega področja. Litva bi prišla pod nemško vplivno področje, Finska, Estonska in Latva pa pod sovjetsko. Dokler se ne bi dokončno uredila zadeva Poljske, bi razdeljevala vplivno področje črta Narva-Visla-San. Sovjetska zveza bi dobila tudi Besarabijo.

Iz dokumentov je razvidno še nekaj zanimivega: Ko so se pozneje sovjetsko-nemški odnošaji poslabšali, sovjeti očitivno niso verjeli, da bi jih Nemci napadli. Do konca so upali, da bodo mogli doseči nov sporazum.

Stanko Filipčič, ki ni niti v vodstvu niti v odboru »Slov. demokratske zveze za STO«, pride pred sodišče, kjer bo imel priliko povedati in se zagovarjati, zakaj je imel bombe. Pred razpravo ne smemo o zadevi pisati. Za psovnanje naših ljudi od SDZ, bo »Primorski dnevnik« dajal račun pred sodiščem.

Se več, njihovi uradni krogi so zagovarjali mnenje, da morajo raje sodelovati z Nemci kakor z Zahodom in da je bolje, če jim dajo velike koncesije, kakor da prelomijo odnošaje z njimi. Vse to izhaja iz poročil nemškega veleposlanika v Moskvi grofa Friedriha von Schulenburga, ki je bil bister opazovalec ter je jako dobro poznal sovjetske osebnosti in tamkajšnje razmere.

Prelom

Ti dokumenti nadalje kažejo, da je Molotov pri berlinskem obisku leta 1940 rekel, da ni zainteresiran na novi razdelitvi plena, ki jo je predložil Adolf Hitler in s katero je hotel pritegniti sovjetsko pozornost na Azijo. Ko je Molotov vztrajal pri sovjetskih interesih na Finski, Baltskih državah in Balkanu so Nemci mislili, da utegnejo oni postati glavna žrtev. Hitler je zato dal decembra 1940 nemški vojski navodilo, naj bo pripravljena, da v enem tednu zlomi Sovjetsko zvezo. Vse, kakor je dejstvo, da so se pozneje, ko se je približal usodni dan, po Evropi razširile govorice o skorajšnjem nemškem napadu na Sovjetsko zvezo. Ko je Sovjetska zveza vprašala Nemčijo, kaj te govorice pomenijo, je dobila izmikajoč odgovor. Končno je Hitler pisal dne 21. junija 1941 Benitu Mussoliniju, da je odločitev padla. Naslednji dan se je pričel napad. Hitler piše v omenjenem pismu Mussoliniju, da je bila to »najtežja odločitev v mojem življenju. Bilo pa bi nesmiselno še dalje zavlačevati, kajti zaradi tega koraka se položaj ne more poslabšati, ampak se lahko le zboljša«. Hitler je nadalje pisal, da mu je bilo sodelovanje s Sovjetsko zvezo čisto zelo »neprijetno«, kajti zdelo se mu je, kakor da bi bil sam s seboj prelomil.

Kako so zajeli zgodovinske dokumente

Dokument prikazuje dobo od l. 1871. do 1944. Našli so jih v štirih gradovih v gorovju Harza. Zajela jih je v aprilu 1945. IX. divizija prve armade Združenih držav. Gorovje Harz leži v osrednji Nemčiji. Nemško zunanje ministrstvo je gotovo izbralo gradove v tem gorovju, ker so jih njegovi vedno zeleni gozdovi prikrivali letalskemu opazovanju. V notranjosti enega izmed 4 gradov so bili skrbno izbrani dokumenti v neki sobi v pritličju. Zavoji so nosili skrivnostne številke. Arhivar zunanega ministrstva baron von Griesheim je imel splošen katalog in je točno vedel, kje so shranjene razne listine. Baron je pokazal ameriškemu po-veljniku telegram, ki ga je bil prejel iz Berlina nekaj dni prej in ki je vseboval ukaz, naj takoj uniči del dokumentov. On pa tega ni storil in je raje zažgal nekaj starih časopisov, ker je bil prepričan, da je treba dokumente ohraniti, da se omogoči bodočim zgodovinarjem določiti odgovornost za strašno vojno. Tako ohranjeni dokumenti so med drugimi vsebovali tudi listine, ki so jih objavili o sovjetsko-nemških odnošajih.

Takoj po zajetju je prva armada dokumente naložila na 200 avtomobilov in jih odpeljala iz Harza na grad v Marburgu v za-

ledju.

Francoska denarna reforma

V zvezi z denarno francosko reformo piše »Times«:

Nova francoska denarna politika ima dva namena: spraviti razmerje med francoskom in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

praviti razmerje med francoskim in tujim denarjem na praktičnejšo osnovo ter pri-

siliti lastnike zlatih zalog in dobrega denarja v Franciji in izven Francije, zlasti v Švici ter Združenih državah, da jih dajo v promet. Da bi Francozi to dosegli, so sledili italijanskemu zgledu ter združili devalvacijo franka z uvedbo tako imenovanega svobodnega trga za zlato in nekatere dobre valute pri izvestnih transakcijah. Francoska vlada sama pravi, da je ta politika le začasna in da bo po možnosti čimprej odpravila dvojni tečaj franka ter se povrnila na enotni tečaj. Italijanska praksa gotovo ni v skladu s sporazumi v Bretonwoods. Mednarodni denarni sklad je izrazil nezadovoljstvo s takšno politiko. To utegne škodovati državam, ki so zelo odvisne od mednarodne trgovine. Britanija je zlasti v skrbeh zaradi razmerja med funtom in dolarjem na svobodnem trgu v Franciji, ki se v škodo Britanije razlikuje

od uradnega tečaja. Enostranska akcija bi gotovo škodovala splošni gospodarski obnovi. Pravilno je, da francoska in britanska vlada pri tej francoski denarni reformi tesno sodelujeta in da skuša francoska vlada ustreči tudi željam mednarodnega denarnega sklada.

Sovjetska politika in evropska zveza

»Washington Star« piše: Tekoči dogodki in dokumentirana zgodovina nedavne preteklosti popolnoma opravičujejo značilno svarilo britanskega zunanjega ministra Bevina, da vodi Sovjetska zveza politiko, katera mora nujno dovesti do vojne. Svarilo velja vsem narodom kakor Kremlju in je brez dvoma najtežje in najpomembnejše svarilo, ki je bilo izrečeno iz tako visokega mesta po zlomu osi Rim-Berlin-Tokio.

Mračna obletnica

Meseca januarja pred sto leti je nemški izgnanec Karl Marx izročil svetu poslanico, ki tvori osnovo ene izmed dveh sil, ki sta spremenili 20. stoletje v stoletje revolucije in vojne. Ta dokument je bil komunistični manifest, katerega je pozneje oživotvorila boljševiška revolucija, ko je osnovala sovjetski režim. Ta režim obvlada danes približno petino zemlje ter človeškega rodu in še stremi po razmahu. Drugo gromi omejenih sil je sprožil drugi nemški pregnanec Friedrich Nietzsche. Njegov nauk o »nadčloveku« je bil vodilo nemškemu cesarju, pozneje pa še v večji meri Hitlerju in Mussoliniju. Njihova brezobzirna politika je pahnila svet v dve najstrašnejši vojni.

Medtem ko je druga svetovna vojna pomenila propad Nietzschejevih pristašev, je dala še večji zagon skrajnim Marxovim pristašem. Komunizem, ki je strašil Evropo pred sto leti, je tako postal mračna stvarnost. Zgolj površno gledano sta komunizem in natscheizem skrajna nasprotnika ter sta dejansko tudi pridobila na politični moči prav zaradi medsebojnega nasprotovanja. V osnovah pa sta drug drugemu podobna. Podobne so si tudi osnovne zamisli političnih sistemov, ki sta jih ustvarila. Marxova in Nietzschejeva ideja, ki sta sprožili nova intelektualna gibanja

in socialno silo, sta v veliki meri in po svojem bistvu proizvod istega nemškega duha, ki je dal svetu nekaj najsijajnejših, pa tudi najbolj satanskih ustvaritev. Čeprav so komunistično idejo ter idejo o nadčloveku njuni učenci potvorili, ju pretiravali in ju zmaličili v nekaj, kar ni bilo v namenu njihovih zasnovateljev, imata pa vendar že v svoji osnovni skupni točki, da sta naperjeni proti vrednotam in idealom, ki so ustvarili našo kulturo in civilizacijo ter naš način življenja. Marksizem in natscheizem sta prvič in predvsem nauka nasilja in sile, nauka pohlepa po oblasti, bodisi gospodske rase ali nadčloveka pri Nietzscheju, bodisi razreda proletarcev pri komunizmu. Oba nauka sta zavržla moralne vrednote, ki slonijo na svetosti in dostojanstvu posameznika ter sta ponižala in potopila človeka v maso, ki vidi v njem le surovino za družabni vzpon samozvanih fuhrerjev. Končno sta se razvila v nacizem, fašizem in stalinizem. Ti sistemi so postali nazadnje le orodje za vladno nad masami in za njihovo podreditev državnih ali strankarskih diktatorji. Končni namen tega podrejevanja posameznikov drži ali stranki ni izboljšanje usode množice, ampak utrjevanje oblasti novih despotov. (Po »New York Times«).

ČITAJTE »DEMOKRACIJO«

Kako ravnajo s priporniki v Solkanu

Od več strani smo prejeli poročila o položaju političnih jetnikov v Solkanu in o načinu zadrževanja. Ker smo se hoteli prepričati o resničnosti težkih obtožb in o stanju političnih preganjancev, trpinov, v krempjih komunistične policije smo do danes molčali, sedaj pa ne smemo več. V zaporu dobijo jetniki hrano zjutraj, popoldne in zvečer. Zjutraj skodelico čaja in dvajset dkg kruha, popoldne skodelico zeljate skuhe brez riža, pašte ali kruha in zvečer skodelo redkega močnika na vodi. To je vse seveda nezadostno!

Komunisti na oblasti ravnajo v zaporih prav tako, če ne huje, kot vsi tiranski policijski totalitarni režimi: z lakoto uničujejo telesno in duševno moč pripornikov, da zgubijo zdravje zavest. Ker se pa preveč slabemu ravnaju upre tudi sama žival, vrnejo žrtvi vsakotoliko nekaj upanja v življenje s tem, da ji prinesejo enkrat na teden ali vsaki deseti dan okusno hrano, ki pa je le ostanek iz kuhinje mučiteljev, prolarcev komunistov, najboljše mesnato juho, kos mesa in okusno prikuho; kruha tudi.

Tak sistem vlada v Solkanu. In tragična igra se nadaljuje po zgledu Mussolinijeve OVRE, Hitlerjeve GESTAPO in Stalinove GEPEU. Po večdnevem stradanju, ki ga je telesno oslabilo in duševno pobilo, pride jetnik zaradi policijske kalkuliranega namečka dobre hrane enkrat na teden ali vsaki deseti dan, zopet nekoliko k sebi. Tedaj se mu vrne, kakor vsaki žrtvi, zopet upanje v svoja mučitelja, kot tepeni živali v krutega gospodarja. OZNA v Solkanu, ki je svojo žrtve tako pripravila, izrabi takoj priliko in pokliče jetnika na zaslišanje. Šest komunističnih kriminalnih tipov sedi za mizo in veli žrtvi, naj prisede. Igra z mamilji še ni končala: eden ti ponudi roko, drugi fine cigarete, tretji pa lep nasmeš in tolažilno besedo. Namen je jasen: pridobiti pripornikovo zaupanje in doseči od njega izpoved po željah režimskih hlapecev. Izpraševalci nato povejo nekaj zgodbic iz jetniškega življenja in iz tega potem izvajajo in dokazujejo, da vedo vse tudi o njegovem političnem prepričanju, zadržanju in delovanju. Izustijo sto njemu znanih imen in mu očitajo zaroto zdaj s tem zdaj z onim. Vse jetnike brez izjeme izprašujejo o Slovenski demokratični zvezi in njenem glasilu »Demokracija«. Zlasti jih miče vedeti ali, in kateri njihovi sopotniki in priskledniki sodelujejo na kak način pri »Demokraciji«. Ne gre jim v glavo, da Slovenska demokratična zveza in »Demokracija« ne poznata položaja v Solkanu in v Solkanu. Nedolžni človek seveda zanika vse očitke o sodelovanju z »izdajalci slovenskega naroda«, in taji, da bi govoril proti komunizmu in njegovemu krvavemu režimu, taji tudi, da narod trpi lakoto, ki je

edina bogatija Titovega raja. Zato pa se vseh šest izpraševalcev hkrati vrže nanj in ga besno obsuje z očitki in vprašanji: »Si sklepal zaroto z duhovnikom, si prejel »Demokracijo« iz Gorice, si poslal v »Demokracijo« dopis, si hujskal ljudstvo k upor, si trdil, da je Tito kriv lakote, si zasramoval ljudsko oblast, si imel stike s četniki in domobranci, si poslal lažno pismo beguncem v Gorico, si špijon za Amerikance, ki te plačujejo itd. itd. Ali priznaš, ali pa ti pripeljemo priče, ki jih že imamo in so tvoji sodružniki?«

Po šestih urah mučnega izpraševanja in krčevitega upiranja izpustijo mučitelji svojo žertve v celico. Tu se trpin vrže na brando, popije malo vode in se hoče odpočiti. Misli, da je sedaj vsake muke konec. Pa ni res. Čez uro časa ga zopet kličejo na zaslišanje, ki traja zopet 2 do 4 zaporedne ure s postopno zvišanim pritiskom izpraševalcev, ki obetajo jetniku zdaj vislice zdaj hrano, zdaj prisilno delo zdaj svobodo. Slednjič ga pozno v noč pošljejo spat. Spat? Kaj šel! Komaj je revež legel in ves končan zadremal, ali pa pod odejo v solzah misli na usodo, ki ga čaka, na ženo in na zlate neobgledne otročiče, že ga čez komaj pol ure zopet vlečejo pred OZNO. Mučijo ga z grožnjami, z vpitjem, z očitki, z zmerjanjem po ure in ure do svita. Zahtevajo, naj prizna, kar mu očitajo. Poštenjaku pa se krivo priznanje ali izdajstvo gabita in studita. Naši očetje, naše matere in naši narodni vzgojitelji so nas učili biti pošteni za vsako ceno, tudi za ceno smrti!

Ubogi trpin se vrača v celico in upa, da je trpljenja konec. Počaka na čaj, potem leže k počitku. Čaj prihaja in on vzame posodo, da mu ga nalijejo. Toda namesto čaja pridrvtja, ko je stražar že segel s korcem v posodo, dva oznarja ponj na novo zasliševanje, kjer se spet v poostreni obliki ponavlja stara igra z mamilami in grožnjami do kosila, ko bo zopet zastoj čakal na nekaj gorkega...! Tri dni in tri noči bo slovenski jetnik brez hrane in brez spanja prenašal peklensko trpljenje. Po treh dneh morajo živci popustiti in OZNA je zmagala: revež je v omotici, v duševni pobitosti in telesni oslabeledosti priznal, kar je OZNA hotela in želela!

»JADRAN«

Te dni je izšla 1. številka II. letnika revije »Jadransko«, ki jo izdaja Slovensko-hrvatski akademski klub »Jadransko« v Trstu. Sedanja številka te revije mlade inteligence, kot stoji v podnaslovu, je nadaljevanje lanskoletne šapirografirane prvorojenke, s katero so se tržaški akademiki predstavili javnosti. Nova številka je tiskana ter lično opremljena. Cena je 100 lir. Mesecnik »Jadransko« lahko naročite v Trstu, poštini predal 7. K vsebinski oceni nove številke se še povrnemo.

žati iz Titovega raja pa vemo, koliko take obljube veljajo. Zanimivo pa je vendar, da si niti ljudje, ki so se odločili za vrnitev, ne obetajo Bog ve kaj dobrega, ampak se tolažijo čes: »Meni bodo prizanesli, saj so mi to že tukaj pri zaslišanju obljubili.« Lepa svoboda, ko te skrbi ali ti bodo prizanesli, ko se nisi nič pregrešil!

Ladja »Santa Cruz«, ki je sedaj odpotovala v Argentino, se bo vrnila predvidoma sredi februarja. Tukaj bo ostala kakih štirinajst dni, nato odpotuje v novo skupino zopet v Buenos Aires. Do sedaj je odločeno, da bo ta ladja napravila vsega skupaj tri taka potovanja. Na ta način bodo preselili v Argentino preko tri tisoč ljudi. Tako bodo lahko odpotovali vsi, ki so v taboriščih po Italiji in ki imajo potne liste za Argentino. Težko nam je, ali ko-

munistični teror nas podi iz domovine po svetu. Upamo, da se bomo vrnil.

Slovinci se v našem begunskem taborišču držimo skupaj. Nekateri izmed njih so prevzeli v taborišču razne službe. Hrana je dobra. Prostori so zakurjeni in za čistoto je poskrbljeno, čeprav bivanje posebno v prehodnih prostorih ni najudobnejše. Taborišče je precej polno. Slovenci smo organizirali pri naši cerkveno petje. V taborišču je g. kaplan Slovenec, ki je to z navdušenjem pozdravil. Pa tudi obiskovalci cerkve drugih narodnosti so bili naše pobude zelo veseli, posebno, ko smo nastopili prvič pri polnočnici. Ko smo zapeli »Sveto noč«, je pela vsa cerkev z nami in zdelo se nam je, kakor da smo sredi svojcev v domači cerkvi. Še po maši se ljudje niso hoteli raziti in pevci so peli dalje še potem, ko je duhovnik odšel od oltarja.

SPREMEMBA SLOVENSkih in HRVATSKIH PRIIMKOV

Zakonodajna demokratičnih kulturnih držav priznava že od nekdaj imenu, ki obsega priimek in ime v ožjem pomenu, posebno varnost. Ime služi človeku kot znamenje, ki v javnem in zasebnem življenju obelčuje in diferencira osebo; ono tvori osebo lastnost, ki se ne da istovetiti s stvarjo in ki ne more postati nikoli predmet trgovanja. Ime pa ni le sredstvo, po katerem se oseba razlikuje od osebe, ni le matična številka, ni naprava državne policije, niti etiketa osebe, ampak moralni in materialni izraz osebnosti v vseh njenih družinskih in socialnih odnosih. Zato ima vsakdo pravico do imena in dolžnost, da ga ohrani nedotaknjena brez sprememb in dodatkov, kajti ime je tudi vez človeka s preteklostjo njegove družine. Zato je vsakemu dostojnemu človeku njegovo ime sveto in nedotakljivo, kakor sta nedotakljiva njegova čast in ugled.

Fašizem je v svoji brutalnosti šel pa preko vseh teh kulturnih vrednot in se je vrgel celo na imena in priimke slovenskega in hrvatskega naroda v mejah Julijske krajine, misleč, da bo z brezobzirnim poitalijančevanjem slovenskih priimkov izbrisal sledove slovanstva na tej zemlji, ki jo že preko 1.300 let obdeluje slovenski rod.

S kr. dekretom od 7. aprila 1927, št. 494 je fašistični režim raztegnil tudi na Julijsko krajino dekret od 10. januarja 1926, št. 17, ki je ukazal v tridentinski pokrajini spremembo priimkov v italijanski ali latinsko obliko. Ta sprememba »v prvotno italijansko obliko« se je izvršila uradno in oblastveno. Tisoči in tisoči pristnih slovenskih in hrvatskih priimkov, ki niso bili nikoli izpeljani od italijanskih ali latinskih imen, so bili nasilno spremenjeni v italijanske priimke. Priimki kakor Babič, ki jih nosi nešteto ljudi ne samo po naših mestih in vaseh v Primorju, ampak po vsem jugoslovanskem svetu tja do Črne gore in macedonskih gorah, so bili spremenjeni v Balbi; Kovačiči so bili spremenjeni v Fabbro in Fabretto; Zeleni so bili spremenjeni v Verdi; Kralji so postali Carli, tako da more le v nebo vpjoča nevednost trditi, da bi taki in enaki priimki izvirali iz italijanskih ali latinskih korenin.

Vse to potujčevanje se je vršilo oblastveno, uradno. Nikoli ni bila zainteresirana oseba preje vprašana ali povabljena, da se izrazi o nameravani spremembi. Prefekt je ukazal in občinski uradi so spremembo izvedli v matičnih knjigah in seznamih oseb. Proti prefektornemu dekretu je bil dovoljen utok (rekurz) na državni svet v Rim. Ta kurz je bil spojen z ogromnimi stroški, ker je bilo treba polagati visoke kavgije, tako da ni ogromni večini Slovencev in Hrvatov niti na misel prišlo, da bi na Rim apelirali. In to tem manj, ko ni državni svet v Rimu, ki je bil pod fašističnim vplivom, niti reševal in nikoli rešil onih rekurzov. Tako je bila ogromna večina slovenskih in hrvatskih priimkov od fašizma in njegovih prefektov poitalijančena na sramoto civilizacije in v zasmeh demokratičnih načel človeške svobode in človekovega dostojanstva.

Tudi Židom je fašizem z zakonom od 13. julija 1939, št. 1055 nasilno menjal priimke. Fašistična borba proti Židom je izvirala iz rasne, proti Slovincem in Hrvatom pa iz nacionalne mrznje in nestrpnosti, ali njen cilj v obeh primerih je bil eden in isti: iztrčevanje.

Zavezniška vojaška uprava je takoj, ko je vzpostavila na tem ozemlju svojo oblast, razumela svojo dolžnost napram židovskemu narodu in je s splošnim ukazom od 3. julija 1945, št. 3 preklcala vse protizidovske zakone, med temi tudi zakon o priimkih. S tem činom je pokazala pred vsem svetom, da zna spoštovati demokratična načela o svobodnem razvoju in pravicah naroda in poedinca. Židovskemu narodu, ki je toliko trpel pod fašizmom, privoščimo od srca, da je našel razumevanje pri zaveznikih.

Vendar nič manjše, ampak stokrat večje, je bilo trpljenje slovenskega in hrvatskega naroda pod fašizmom v Julijski krajini, trpljenje, ki ni trajalo samo od 1938 do 1945, ampak od 13. julija 1920 (od požiga slovenskih narodnih domov) do konca aprila 1945. V tej dobi nas je fašizem oropal naših denarnih zavodov, naših zadržev, naših šol, naših kulturnih ustanov, naših jezikovnih pravic v vseh javnih uradih in celo v cerkvah, naših krajevnih imen in naših priimkov. Toda nikogar ni bilo, ki bi bil leta 1945. povzdignil pri zaveznikih svoj glas, da se popravijo naše kričeče narodne krivice. Kje so bili UAIŠ-i, SIAU-i in OF, ki se danes tako širokoustijo kot zaščitniki slovenskih pravic, tedaj, ko so bili zavezniki pripravljene sodelovati s Slovenci na vseh poljih javne uprave, tedaj, ko bi bili z lahkoto dosegli vzpostavitev vseh naših od fašizma poteptanih pravic?

In tako se je zgodilo, da se je ZVU šele z ukazom od 10. decembra 1947, št. 75 spomnila slovenskih in hrvatskih od fašizma potujčenih priimkov. Ta ukaz pa ni razveljavil fašističnega dekreta iz leta 1926 o priimkih, kakor bi morali, ampak je samo odredil, da imajo osebe, čijih priimki so bili na podlagi fašističnih zakonov uradno (oblastveno) ali na prošnjo spremenjeni, prositi v roku 90 dni, da se vzpostavijo prejšnji priimki.

Ta določba nikakor ne popravljata Slovincem in Hrvatom prizadete krivice. Ta krivica se more popraviti samo tako, da se dotični fašistični zakon ukine z vsemi posledicami. Najmanj pa, kar bi bila morala ZVU storiti, ako že ni hotela enostavno ukiniti omenjenega zakona, bi bil ukaz, da se morajo vsi uradno spremenjeni priimki tudi uradno postaviti v prejšnji stan.

ZVU pri izdajanju ukaza št. 75 gotovo ni upoštevala,

Pismo iz Cinecittà pri Rimu

Cinecittà, 17. januarja 1948.

V rokah imam »Demokracijo« od 9. januarja t. l. Poleg novic, ki jih je polna in ki so za nas sedaj skoraj edina poročila iz domovine, je tudi članek »Slovo od domovine«, pismo z ladje »Santa Cruz«. Vem, da so se ga razveselili vsi, ki čakajo, da odpotujejo v Argentino. Za nas, ki čakamo v taboriščih po Italiji, kdaj pridemo na vrsto, pa je ta novica še bolj vesela, ker so končno vendar začeli s preseljevanjem preko morja v večjem obsegu.

Z ladjo »Santa Cruz« je odpotovalo preko tisoč izseljencev. Sedaj se pripravljajo za bližnjo bodočnost spet nova skupina izseljencev, ki so namenjeni v Venezuelo in Perú. Ti so, preden so

dobili vizume za Perú, podpisali delovne pogodbe. Tako bodo dobili službe takoj, ko pridejo tja. Pogoji so v primeri s plačami, ki smo jih vajeni v Evropi, precej ugodni.

V taborišču v Cinecittà je sedaj nekaj desetih Slovencev. Skoraj vsi imamo že dokumente za odhod in čakamo samo parnika. Večina se je odločila za odhod v Argentino. Nekateri pa razmišljajo o tem, da bi šli v Sirijo. V taborišču je sedaj tudi skupina Jugoslovancev, ki se je odločila za vrnitev v Jugoslavijo. Jugoslovanske oblasti se trudijo, da bi se čim več ljudi vrnilo domov in ne štedijo ne s propagando in ne s obljubami, da jih pridobijo. Tisti, ki se nam je posrečilo zbe-

ODMEVI

»DEMOKRACIJE«

Uredništvu in sotrudnikom »Demokracije« izražajo mnogi čitatelji še vedno svoje zadovoljstvo in priznanje. Zato priobčujemo v izvelekih nekaj takih izjav:

Slovenski upokojenec iz Gorice pravi:

»Srečen sem samo, da čitam »Demokracijo.«

Neki sopotnik iz Trsta trdi: »UAIS ima morda maso, »Demokracija« pa prav gotovo množico.»

Kmet iz Goriške okolice se je nasmehnil in rekel:

»Fina je fina. In kako je v njej vse lepo položeno.«

Čitatelj italijanske narodnosti piše:

»Čudili se boste, da se za Vaš pogumen in bojeviti list zanima človek italijanske narodnosti. In vendar je tako! Pošiljam Vam naročnino in Vas prosim, da poskrbite, da mi bo »Demokracija« prihajala točno.«

Italijanski naobraženec pa nam pogostoma zagotavlja:

»Zlata peresa pišejo v »Demokraciji«. Po vsej Julijski krajini in Furlaniji se »Demokracija« odlikuje nad vsem tiskom. »Demokracija« obravnava vedno najboljše argumente, ki jih prinaša v neizčrpnem številu. Razprave so vse zelo učene, kar priča, da so sotrudniki učeni in pametni.«

Krog prijateljev iz Trsta nam sporoča sledeče:

»Ko smo v soboto 17. januarja prejeli tretjo številko letošnje »Demokracije« in začeli čitati, se nismo mogli ustaviti, dokler je nismo prečitali do konca. Odložili smo delo in druge posle, da smo lahko čitali še enkrat in potem še enkrat... O kako smo čitali! Tretja številka »Demokracije« je preselila vse prejšnje. Zvečer pa smo se zbrali vsi pri nekem prijatelju in zopet smo čitali. Tretja številka letošnje »Demokracije« je pometla z UAISom in ožigosala sopotnike z njihovo ničevostjo in sramoto. Nas pa opogumila.«

Slovenski profesor iz Trsta zagotavlja:

»Dobro se držite. Le tako naprejši! Včasih pazite, da zadenete z duhovitostjo še bolj krepko. »Demokracijo« prečitam vedno od prvega do zadnjega stavka.«

Več naobražencev in preprostih Slovencev nam ponavljajo:

»List je resnično demokratičen. Razprave so stvarne in tako jasne, da ni moči, da bi jih ne razumeli. Polemika je sicer ostra, toda na mestu. Razumemo, da je

treba z nasprotnikom resnične demokracije rabiti najstrožje argumente. Tretja letošnja številka se nam je zelo dopadla, zlasti članek »Mrtvi se vračajo...« Drugi članki seveda niso ostali za tem.«

Demokrat iz Ljubljane pa zapiše:

»Ko sem lani v poletju enkrat dobil v roke izvod »Demokracije«, sem čutil dolžnost, da sem

Vesti s Tržaškega

Reorganizacija Zavezniške vojaške uprave

Z ukazom št. 55 so izvedli reorganizacijo ZVU ter spremenili naslove voditeljev posameznih oddelkov in odsekov. V tej zvezi so spremenili naslov višjega častnika za civilne zadeve ZVU v generalnega ravnatelja za civilne zadeve. Odpravili so odsek za krajevno samoupravo, katere naloge prevzame področni komisar. Odpravili so odsek za zvezo z javnostjo in njene naloge prevzame urad za obveščanje javnosti (PIO), kateri prevzame tudi naloge zavezniške poročevalne službe (AIS). Odsek za notranje in zunanje zadeve prevzame oddelek za notranje zadeve.

Domjo, silvestrovanje in apolitičnost

»Slovenski« Primorski dnevnik z dne 3. t. m. je pod gornjim naslovom prinesel kratko poročilo iz Domja pri Trstu, v katerem se razburja nad »peščico šovinističnih« Slovencev, ki so v omenjenem kraju na Silvestrovo zapustili prosto zabavo, namesto da bi »fratelančno zavedno« poslušali italijanski silvestrov govor o borbi »demokratskega ljudstva proti imperializmu in lokalni reakciji«. Po frapantni logiki prihaja »Pr. dn.« do zaključka, da so ti ljudje, katerim seveda očita vse, kar premore njegov besednjak, izdajalci lastnega naroda.

Ne spuščamo se v pisarjenje Primorskega dnevnika. O njegovih idejah in logiki se razpisovati nima smisla. Nas ob tej priložnosti, ki jo je objavil, samo veselimo, da naši ljudje pravilno spoznavajo »logiko fratelance« in vse, kar je za njo skrito ter zapuščajo prireditve, na katerih mislijo nekateri »fratelančni« voditelji, da ne morejo mimo brez injek-

dal list naprej, potem ko sem ga prečital. Pri tem pa sem zahteval, da list pride nazaj v moje roke. No, »Demokracija« je romala po Sloveniji na Dolenjsko, na Gorenjsko, na Štajersko in po treh mesecih sem jo dobil nazaj. To me je ganilo, ko sem videl, kako so Slovenci požirali vsako Vašo besedo. Zagotavljam Vas, da če bi list izhajal v Ljubljani, bi morali »Demokracijo« tiskati v današnjih razmerah trikrat na dan.«

Vesti z Goriškega

cije komunistične »modrosti«. Pozdravljamo zavedne Domjance in si želimo, da bi jih pobliže spoznali.

Zborovanje »Enotnih sindikatov«

Kot odgovor na prošnjo Enotnih sindikatov za dovoljenje javnega zborovanja na trgu Garibaldi je zaradi protesta v zvezi z odklonitvijo sprejel general Gaither predstavnike organizacije. General je poudaril, da se sklepa o odklonitvi zborovanja na trgu Garibaldi ne sme tolmačiti kot omejevanje svobode zborovanja, temveč samo kot ukrep za zaščito javne varnosti. Uradni odgovor pravi, da je ZVU ponovno preučila prošnjo za odobritev zborovanja 30.000 delavcev na trgu Garibaldi, da pa mora vztrajati pri tem, da tako zborovanje sme biti le na dirkališču na Montebellu. Druge demonstracije in sprevidi niso dovoljeni.

Železniški sporazum

Mednarodna konferenca za določitev železniških vozniških redov, na kateri so sodelovali zastopniki avstrijskih, jugoslovanskih in tržaških železnic, je končala z uspehom. Konferenco so sklicali kot nadaljevanje in radi izpolnitve dej mednarodne konference v Stockholmu. Zastopniki so dosegli popoln sporazum o tem važnem prometnem vprašanju med STO ter Jugoslavijo, Avstrijo in Češkoslovaško.

Narast morja

Plima je to zimo že drugič dosegla izredno višino. Tako je v torek 27. t. m. dopoldne dosegla 147 cm nad normalno, preplavila obzreje in bližnje ulice, vendar ni povzročila škode. Cestna železnica je redno vozila.

Potovanje preko demarkacijske črte STO

Na področju STO, ki ga nadzira jugoslovanska voj. uprava, je nedavno bilo objavljeno obvestilo o gibanju oseb med obema področjema. To objavo sta nato s posebnim poudarkom razširjala agencija »Tanjug« in radio Beograd. Tudi krajevni komunistični tisk je posvetil posebno pozornost temu ukrepu. Vendar pa ta odlok ne predstavlja nič posebnega niti ni to objava kakšne nove politike. Vprašanje potovanja med obema področjema je bila ena izmed prvih točk na vrstah konferenc, ki so se začele med obema upravama takoj po podpisu italijanske mirovne pogodbe. Sporazum, ki so ga dosegli, predvideva, da bosta obe upravi žigosali osebne izkaznice na svojih področjih in se medsebojno obvestili, kadar bo delo končano. ZVU je pred dobrimi dvema tedni obvestila jugoslovansko zastopstvo, da so žigosanje na anglo-ameriškem področju zaključili. Pričakovala je enako obvestilo od jugoslovanske strani, da bi nato mogli istočasno izvesti sklenjeni sporazum. Za žigosanje osebnih izkaznic je prva dala pobudo ZVU. Kar se tiče anglo-ameriškega področja je v preteklosti prva vrsta osebnih izkaznic, ki jih je izdala ZVU, veljala za gibanje med obema področjema. Veljale bodo še do 1. februarja, to je do dne, ko bodo jugoslovanske oblasti uradno zaključile žigosanje na svojem področju. Po tem datumu bodo le osebe, ki bo-

do imele žigosane izkaznice, lahko svobodno hodile med obema področjema.

Obisk avstrijskih policijskih častnikov

STO je obiskalo deset avstrijskih policijskih častnikov iz bristanskega zasedbenega področja v Avstriji. Bili so gostje policije Jul. krajine. Ob svojem obisku so si ogledali vse naprave tukajšnje policijske uprave. Skupino vodi ravnatelj oddelka za notranje zadeve zavezniške komisije za Avstrijo Donald Ducan.

Zvišanje tarif cestne železnice

Tržaški mestni svet je izrazil ugodno mnenje o predlogu za zvišanje cen vozovnic na progah cestne železnice od 10 na 15 litrov za zvišanje ostalih tarif za 50 odstotkov. Predlog so podprli z navedbo dejstva, da je podjetje »Aecat« pasivno za 411 milijonov lir na leto.

Gradnja šole pri Sv. Soboti

Na seji mestnega sveta so zahtevali pojasnil, zakaj še niso začeli graditi šole pri Sv. Soboti,

Vesti z Goriškega

Volitve

Po sklepu ministrskega sveta bodo volitve v novo rimsko poslansko zbornico 18. aprila. Upravne volitve v občinah, ki jih je mirovna pogodba priznala Italiji, bodo kmalu po volitvah v državni zbor, tako se je izjavil goriški prefekt nasproti nekemu odposlanstvu, ki je bilo 28. t. m. pri njem.

Nadaljnja črtanja iz volivnih imenikov

Okrajna volivna komisija je zaključila pregled volivnih imenikov in 29. t. m. je občinski obhodnik vročil mnogim Slovincem sporočilo, da jih je komisija črtala iz imenika volivcev. Proti ukrepu te komisije se prizadeti lahko pritožijo na prizivno sodišče v Benetkah in vložijo priziv potom okrajne komisije ali županstva v teku 10 dni od sporočila, da so črtani. Proti črtanju Slovencev iz volivnih imenikov protestiramo najdoločneje, zlasti ker jim županstvo namenoma zavlačuje in odreka bivanje in državljanjski list. Vlada pa tudi ni še izdala tolmačenja določil mirovne pogodbe v tem pogledu.

Ali je Bog Italijan?

Ko so pretečeno soboto 24. t. m. posvetili cerkev sv. Justa, ki so jo popravili, ker je bila od vojne porušena, sta si dve Slovenki, ki sta bili zraven, šepetali vtise v slovenščini. To pa je tako razjadrilo nestrpno sivolaso gospo italijanske narodnosti, da se je zadržala: »Nehajte govoriti v jeziku, ki ga ne morem prenašati! Tukaj je italijanska cerkev in se govori in molji samo v italijanskem jeziku!« Slovenki sta se ji lepo posmejali in ji povedali, da Bog razume tudi slovenski, ker nima tako trde glave kot ona!

Komisija za meje

Italijansko-jugoslovanska komisija za točno določitev in začetnje meje se zelo pogostoma sestaja. V sredo 28. t. m. je zopet zasedala v Fari. Razgovori so trajali več ur zaporedoma.

Avtobus v Stražce in k bolnišnicam

Od 1. februarja bomo imeli petkrat dnevno avtobusno zvezo s Stražcami. Odhod izpred kavarne Garibaldi. — Za poskušnjo bodo od nedelje 1. febr. vozili avtobusi tudi do bolnišnice pri »Rdeči hiši«, do sanatorija za bolne na pljučih in do norišnice, in sicer štirikrat na dan ob četrtek in nedeljah.

Odgovorni urednik: Janko Simčič. Tiska tiskarna Budin v Gorici.

ko je vendar ZVU že odobrila načrte in nakazala potrebna denarna sredstva. Ing. Visintin je pojasnil, da je tehnični urad zavrnil prvotni načrt in je morala občina pripraviti novega, na katerega zdaj pričakuje pristanek tehničnega urada.

Zvišanje kopalniških tarif

Področni svet je odobril zvišanje občinskih kopalniških tarif za 50 odstotkov.

Prevoz trupel ameriških letalcev

Pretekli teden so peljali skozi Trst trupla 680 ameriških letalcev, ki so padli v vojni nad ozemljem Jugoslavije. Ob tej priložnosti je bila na kolodvoru žalna svečanost, katere so se udeležili predstavniki vojaških poveljstev in oddelkov ameriške vojske. Predsednik področja in predsednik občine, ki se nista mogla udeležiti svečanosti, sta pismeno izrazila generalu Gaitherju čustva sožalja in občudovanja v svojem imenu tržaškega prebivalstva. LAVORJEVI VENCI S TRAKOVI občine in pokrajine bodo spremljali trupla padlih na njihovi poti preko Neaplja v domovino.

V Jugoslaviji zapuščena premoženja, terjatve itd.

Na pismo iz San Giovanni Polcenigo odgovarjamo sledeče: Po določilih mirovne pogodbe je Italija dolžna odškodovati tiste državljane, katerim bi država zmagovalca (n. pr. Jugoslavija) zaplenila premoženje, ki ga imajo na njenem ozemlju, ali ki ji pripade že po mirovni pogodbi. Za meseca januarja 1947 pa je vlada odredila, naj premoženje, terjatve itd. prijavijo vsi, ki so v Jugoslaviji kaj zapustili ali imeli. To pa zato, ker hoče vlada zbrati vse podatke o premoženju in terjativah, ki jih imajo njeni državljani v Jugoslaviji. Na ta način bi morala odstopila Jugoslaviji vsa ta premoženja in terjatve na mesto 125 milijonov dolarjev, ki jih mirovna pogodba nalaga kot vojno reparacijo.

Gre torej le za premoženja in terjatve italijanskih državljanov. Prijave pa lahko predložijo tudi begunci, ker se točno ne ve ali so državljanstvo res izgubili. Rok ni še potekel in prizadeti naj prijavijo vložijo na županstvo, kjer bivajo. Županstvo jo bo poslalo v Rim, ko bo ministrstvo zahtevalo.

ZANIMIVOSTI

30 letnica komunistične revolucije

V začetku novembra so se vršile v Sovjetski zvezi in v vseh večjih krajih satelitskih držav na vzhodu proslave tridesetletnice komunistične revolucije. Ameriški tednik »TIME« je prinesel sledeči komentar k temu dogodku:

»Ali je rusko ljudstvo vedelo tedaj, kaj bo moralo doživljati?« Sovjetski obrok hrane za težke delavce znaša danes 2.340 kalorij, za doraščajoče otroke 1.114, in za vse ostale 892 kalorij na dan. Stanovanje 5 sob, ki ga ima povprečno manjša ameriška družina, bi bilo v Sovjetski zvezi v letu 1928 zasedeno po 14 osebah, v letu 1934 bi živelo v takem stanovanju 17 oseb, v letu 1937 pa 20 in v letu 1947 kar 30 oseb. Rusi so najslabše oblečeni, slabše kot kateri koli drugi narod v Evropi. Danes so bolj raztrgani, kot so bili v letu 1917.

Industrijski napredek je bil po letu 1917-em znaten, a še od daleč ne tolikšen, kot zahtevajo komunisti. Če bi se Rusija razvijala, kot se je razvijala pod carjem, bi v 30 letih na industrijskem področju prišla prav gotovo dalje, kot je prišla pod komunisti, in prav gotovo z manjšimi človeškimi žrtvami.

Car je poslal tisoče v Sibirijo in nekateri od njih (n. pr. Lenin) so vzeli s seboj celo svojo knjižnico. Stalin je poslal milijone v Sibirijo na prisilno delo in večina njih je hitro in v strahotnih okoliščinah pomrla.

Takšno je torej resnično stanje v tej deželi »napredne socialistične kulture.«

Zdravljenje maltske mrzlice

List ameriškega zdravniškega združenja sporoča, da se je kombinirana uporaba streptomicina in sulfodiazina pokazala za učinkovito v zdravljenju maltske mrzlice. S tem sistemom so zdravili dvanajst primerov maltske mrzlice v raznih delih Združenih držav z zelo zadovoljivimi rezultati.

LISTNICA UPRAVE

D. S. Bern, Švica: Žal ne poznamo deklet, ki bi hotele v Švico.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

N. N. prispevek 100; begunec »44« mesečni prispevek 1200 za jan. febr.; da bi izdajalski sopotniki že enkrat spregledali, daruje čisti demokrat za januar 500; briški begunec za prospek »Demokracije« 1000; za članek »Monopol miselnosti« 1000 in mesečni prispevek 600; N. N. mesečni prispevek 100; Mihelčič Franc, Malé 1000; N. N. Via Istria, Trst 220 lir. Vsem srčna hvala!

da je veliko število oseb s poitalijančenimi priimki danes, ko je bila slovenska gospodarska moč v Trstu od fašizma uničena, v službah in v materialni odvisnosti od italijanskih tvrdk in zavodov. Pri današnji brezposelnosti je prošnja slovenskega ali hrvaškega delavca za spremembo njegovega italijanskega priimka v prejšnjo slovensko obliko problem kruha in zaposlenosti. To dejstvo se ne da izpodbiti, posebno ne v sedanjem času nacionalne preobčutljivosti in tudi nestrpnosti pri precejšnjem delu naših sosedov italijanske narodnosti. Zato je poskus rešiti problem priimkov na podlagi prošnje za vzpostavitev v prejšnji stan ne samo pravno pomanjkljiv, ampak tudi narodno in socialno nesprejemljiv. Ako je bil nekemu njegov priimek oblastveno in brez njegove volje spremenjen, ima dotičnik najmanj neizpodbitno pravico, da se mu njegov stari priimek tudi uradno in brez posebnih prošenj povrne. Vsaka drugačna rešitev ne reši pravičnega problema in vzbuja pri prizadetem človeku občutek, da ni zakonodavec zadostil žaljenemu čutu pravičnosti. Ker smo prepričani, da bo ZVU za STO tudi temu našemu problemu posvetila ono pazljivost in razumevanje, ki ga je pokazala pri reševanju drugih važnih vprašanj poleg židovskega problema, jo pozivamo, da ukine fašistični dekret od 7. IV. 1927, št. 494 in da izda k ukazom št. 75 dodatni člen, ki naj bi se glasil: »Priimki, ki so bili na podlagi kr. zakona od 10. 1. 1926, št. 17 oblastveno (uradno) spremenjeni, se imajo uradno vzpostaviti v prvotno obliko. Osebe, ki žele ohraniti spremenjeni priimek, morajo to naznaniti okrožnemu predsedniku v roku 60 dni.« Samo pravica je temelj vladavin. Ne milosti, ampak pravico hočemo!

Dr. Agneletto.